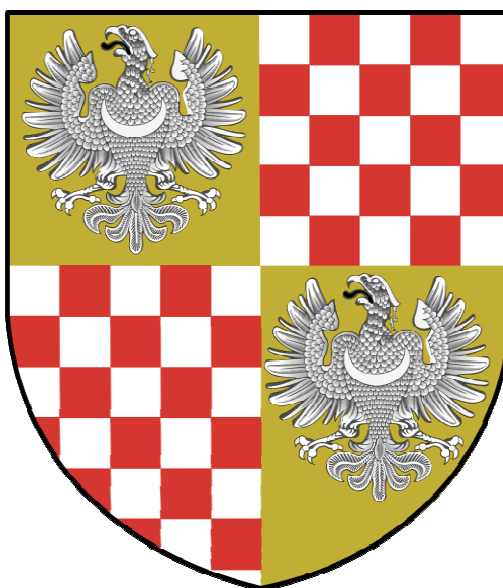

AKTUALIZACJA
„PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO
NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ 2013-2016”

Brzeg 2009 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016

ul. Niemodlińska 79 pok. 22
45-864 Opole
tel./fax. 077/454-07-10, 077/474-24-57
kom. 605-26-24-27, 783-995-101
mail: albeko@poczta.fm, beatapodgorska@poczta.fm

Wykonawcą
Aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Brzeg
na lata 2009 – 2013 z perspektywą na lata 2013-2016”
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr inż. Paweł Synowiec
mgr inż. Marta Janowska
lic. Mariusz Orzechowski
lic. Marta Stelmach

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	6
2. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU	7
3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRZESKIEGO	9
3.1. INFORMACJE OGÓLNE.....	9
3.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE	10
3.3. WARUNKI KLIMATYCZNE	11
3.4. UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI, GEOMORFOLOGIA, GEOLOGIA	11
3.5. ANALIZA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POWIATU BRZESKIEGO.....	12
3.5.1. <i>Struktura zagospodarowania przestrzennego</i>	12
3.5.1.1. <i>Formy użytkowania terenów</i>	14
3.5.1.2. <i>Zabytki</i>	15
3.6. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	16
3.7. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	16
3.8. ROLNICTWO.....	18
3.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNO - INŻYNIERYJNA.....	19
3.9.1. <i>Zaopatrzenie Powiatu Brzeskiego w energię ciepłą</i>	19
3.9.2. <i>Charakterystyka systemu zaopatrzenia w gaz ziemny</i>	23
3.9.3. <i>Charakterystyka systemu zaopatrzenia w energię elektryczną</i>	24
3.9.4. <i>Infrastruktura transportowa</i>	26
3.9.5. <i>Zaopatrzenie w wodę</i>	29
3.9.6. <i>Odrowadzenie ścieków</i>	30
4. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU	33
4.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OPRACOWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU BRZESKIEGO.....	33
4.1.1. <i>Zasady realizacji programu</i>	33
4.1.1.1. <i>Polityka Ekologiczna Państwa</i>	33
4.1.1.2. <i>Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku</i>	34
5. REALIZACJA POLITYKI EKOLOGICZNEJ POWIATU BRZESKIEGO.....	35
6. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016.....	37
6.1. CELE EKOLOGICZNE	37
6.1.1. <i>Kryteria o charakterze organizacyjnym</i>	37
6.1.2. <i>Kryteria o charakterze środowiskowym</i>	37
6.1.3. <i>Cele ekologiczne dla Powiatu Brzeskiego</i>	38
7. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH.....	39
7.1. UWZGLĘDNIENIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA W STRATEGIACH SEKTOROWYCH	39
7.1.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	39
7.2. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE	39
7.2.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	40
7.3. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA	40
7.3.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	41
7.4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	41
7.4.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	42
8. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	43
8.1. OCHRONA PRZYRODY.....	43
8.1.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	61
8.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	63
8.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI.....	65
8.3.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	65
8.4. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ	65
8.4.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	68
8.5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	68
8.5.1. <i>Cel średniokresowy do 2016 r.</i>	70

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

8.6. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI.....	70
8.6.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	76
9. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	77
9.1. ŚRODOWISKO A ZDROWIE.....	77
9.1.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	77
9.2. JAKOŚĆ POWIETRZA.....	77
9.2.1. Cel średniookresowy do 2016.....	82
9.3. OCHRONA WÓD.....	84
9.3.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	96
9.4. GOSPODARKA ODPADAMI.....	98
9.5. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	98
9.5.1. Cel średniookresowy do 2016.....	103
9.6. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	105
9.6.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	108
9.7. POWAŻNE AWARIE.....	108
9.7.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	111
9.8. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	111
9.8.1. Cel średniookresowy do 2016 r.....	115
10. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2009 – 2012.....	116
11. SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU.....	123
12. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	125
13. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.....	127
15. LITERATURA.....	129

Spis rysunków:

Rysunek 1. Powiat Brzeski.....	9
Rysunek 2. Użytkowanie gruntów w powiecie.....	14
Rysunek 3. Przebieg gazociągów przez teren Powiatu Brzeskiego.....	24
Rysunek 4. Przebieg linii energetycznych na terenie województwa opolskiego.....	25
Rysunek 5. Mapa dróg krajowych i wojewódzkich na terenie województwa opolskiego.....	27
Rysunek 6. Mapa obszaru Natura 2000 Grądy Odrzańskie PLB020002.....	55
Rysunek 7. Mapa obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry.....	57
Rysunek 8. Mapa obszaru Natura 2000 Bory Niemodlińskie.....	58
Rysunek 9. Mapa obszaru Natura 2000 Dolina Nysy Kłodzkiej.....	60
Rysunek 10. Mapa Natura 2000 Lasy Barucickie.....	61
Rysunek 11. Główne inwestycje Programu dla Odry 2006.....	67
Rysunek 12. Porównanie rocznych stężeń dwutlenku azotu.....	81
Rysunek 13. Porównanie rocznych stężeń dwutlenku siarki.....	82
Rysunek 14. Punkty monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w 2007 roku w województwie opolskim.....	86
Rysunek 15. Główne zbiorniki wód podziemnych w województwie opolskim.....	91
Rysunek 16. Równoważny poziom hałasu drogowego oraz natężenie ruchu pojazdów ogółem przy wytypowanych punktach w trakcie Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 roku (pora dnia).....	102
Rysunek 17. Równoważny poziom hałasu drogowego oraz natężenie ruchu pojazdów ogółem przy wytypowanych punktach w trakcie Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 roku (pora nocy).....	102
Rysunek 18. Schemat zarządzania programem ochrony środowiska.....	126

Spis tabel:

Tabela 1. Użytkowanie gruntów w poszczególnych gminach powiatu.....	14
Tabela 2. Liczba ludności w Powiecie Brzeskim.....	16
Tabela 3. Podział podmiotów gospodarki narodowej.....	17

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Tabela 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w powiecie w latach 2004-2008.	17
Tabela 5. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Brzeskiego.	18
Tabela 6. Struktura głównych zasiewów w powiecie brzeskim wg Powszechnego Spisu Rolnego 2002.	19
Tabela 7. Struktura pokrycia potrzeb cieplnych poszczególnych gmin w Powiecie Brzeskim w [%].	22
Tabela 8. Udział ciepła z systemów ciepłowniczych w pokryciu potrzeb cieplnych Powiatu Brzeskiego w [%]:	22
Tabela 9. Struktura zapotrzebowania na moc cieplną gmin Powiatu Brzeskiego.	23
Tabela 10. Dostęp do sieci gazowej w gminach Powiatu Brzeskiego.	24
Tabela 11. Zwodociągowanie i skanalizowanie gmin w Powiecie Brzeskim w [%]:	29
Tabela 12. Sieć wodociągowa w Powiecie Brzeskim.	30
Tabela 13. Oczyszczalnie ścieków na terenie Powiatu Brzeskiego.	31
Tabela 14. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Brzeskim.	31
Tabela 15. Dane odnośnie gospodarki ściekowej w Powiecie Brzeskim w 2007r.	32
Tabela 16. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Brzeskiego.	46
Tabela 17. Wykaz parków podworskich na terenie Powiatu Brzeskiego.	51
Tabela 18. Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w powiatach województwa opolskiego.	53
Tabela 19. Udział powierzchni obszarów chronionych w gminach Powiatu Brzeskiego.	53
Tabela 20. Wskaźnik lesistości poszczególnych gmin Powiatu Brzeskiego.	63
Tabela 21. Zawartość metali ciężkich w glebach Powiatu Brzeskiego.	69
Tabela 22. Procentowy udział próbek gleb o zawartości metali ciężkich wyższych niż naturalne.	69
Tabela 23. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Powiatu Brzeskiego znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG.	72
Tabela 24. Lokalizacja i parametry stacji pomiarowych na terenie Powiatu Brzeskiego.	79
Tabela 25. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2008.	80
Tabela 26. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2007.	80
Tabela 27. Przekroje pomiarowo – kontrolne wód powierzchniowych w 2007 r. na terenie Powiatu Brzeskiego.	85
Tabela 28. Ocena ogólna wód powierzchniowych kontrolowanych w 2007 roku.	87
Tabela 29. Wyniki oceny eutrofizacji jednolitych części wód powierzchniowych w ppk w 2007r.	88
Tabela 30. Jakość wód na ujęciu powierzchniowym badana na terenie Powiatu Brzeskiego.	89
Tabela 31. Charakterystyka zbiorników wód podziemnych na terenie Powiatu Brzeskiego.	91
Tabela 32. Ocena ogólna wód podziemnych kontrolowanych w 2007 roku.	92
Tabela 33. Wodociągi których jakość nie odpowiadała normie w grupie do 100m ³ /d.	93
Tabela 34. Wodociągi których jakość nie odpowiadała normie w grupie 100-1000 m ³ /d.	94
Tabela 35. Natężenie hałasu wzdłuż autostrady A4.	101
Tabela 36. Urządzenia nadawczo – odbiorcze telefonii komórkowej na terenie Powiatu Brzeskiego.	107
Tabela 37. Jednostki OSP działające w ramach KSRRG na terenie Powiatu Brzeskiego:	110
Tabela 38. Priorytetowe cele krótkookresowe na terenie Powiatu Brzeskiego w latach 2009-2012.	116
Tabela 39. Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu ochrony środowiska Powiatu Brzeskiego.	123
Tabela 40. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.	126
Tabela 41. Podział środków w ramach poszczególnych Priorytetów RPO WO 2007 – 2013 [w Euro].	127
Tabela 42. Środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska w latach 2007–2013 (w mln EU).	128

1. WPROWADZENIE

Rozwój cywilizacyjny i wielokierunkowa ekspansja człowieka spowodowały, szczególnie na terenach od wielu lat objętych presją przemysłu oraz gospodarstw rolnych (byłych PGR-ów), znaczną degradację środowiska naturalnego – zanieczyszczenie jego poszczególnych komponentów, wyczerpywanie się zasobów surowcowych, ginięcie gatunków zwierząt i roślin, a także pogorszenie stanu zdrowia ludności na terenach przeobrażonych na niespotykaną dotychczas skalę. Dlatego przyjmuje się, że jednym z najważniejszych praw człowieka jest prawo do życia w czystym środowisku. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Istota rozwoju zrównoważonego polega więc na tym, aby zapewnić zaspokojenie obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym generacjom możliwości rozwoju.

Wskazane zostało również, że ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które poprzez swoją politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne. Powiaty należą do władz publicznych, zatem na nich również spoczywa obowiązek wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiedzialność za jakość życia mieszkańców. Dodatkowym wyzwaniem stało się członkostwo w Unii Europejskiej oraz związane z nim wymogi. Trudnym zadaniem, czekającym samorządy jest wdrożenie tych przepisów i osiągnięcie standardów UE w zakresie m.in. ochrony środowiska.

Efektywność działań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego zależy przede wszystkim od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania zainteresowania i zrozumienia ze strony społeczności lokalnych. Działania takie, aby były skuteczne, muszą być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem, sporządzonym na podstawie wnikliwej analizy sytuacji w danym rejonie. Zadanie takie ma spełniać wieloletni program ochrony środowiska. Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Powiatu Brzeskiego i określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawa tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłanka konstruowania budżetu gminy, płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, podstawa do ubiegania się o fundusze celowe. Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska posłużą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Powiatu Brzeskiego, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu.

Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Zakłada się, że kształtowanie polityki ekologicznej w Powiecie Brzeskim będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania "kroczącego", polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego Programu w jego kolejnych edycjach.

2. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- **określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego** dla Powiatu Brzeskiego, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- **określeniu kreatywnej części Programu** poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- **scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- **określeniu zasad monitorowania.**

Źródłami informacji dla Programu były materiały uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Brzegu, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, a także prace instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami, jak również dostępna literatura fachowa.

Zgromadzone informacje zostały zweryfikowane poprzez ankietyzację, wywiady i sondaże. Od podmiotów gospodarczych z terenu gminy uzyskano bieżące informacje dotyczące szerokiej problematyki ochrony środowiska, z których wnioski zostały uwzględnione w Programie.

Jako punkt odniesienia dla programu ochrony środowiska przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2008.

Program oparty jest na zapisach następujących dokumentów:

- *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku* (Dz.U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 – tekst jednolity). Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.
- *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016*”. – Warszawa 2008 r. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować:
  - stan wyjściowy
  - cele średniookresowe do 2016 roku
  - kierunki działań w latach 2009 – 2012
  - monitoring realizacji Programu
  - nakłady finansowe na wdrożenie Programu
- Cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych, a mianowicie:
  - kierunki działań systemowych,
  - ochrona zasobów naturalnych,
  - poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
- *Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014.*

W dokumentach tych określono długoterminową politykę ochrony środowiska odpowiednio dla województwa opolskiego oraz Powiatu Brzeskiego, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.

- *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do zawartości programów. W powiatowym programie powinny być uwzględnione:

- *zadania koordynowane* (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom centralnym)

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

- *zadania własne powiatu* (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu),

Niniejszy dokument będzie uszczegóławiany, korygowany i koordynowany z projektowanymi obecnie dokumentami wyższego szczebla oraz aktami wykonawczymi do ustawy "Prawo ochrony środowiska" i do kilkunastu ustaw komplementarnych, których treść powinna być uwzględniana w Programie.